

Finansdepartementet

Postboks 8008 DEP

0030 OSLO

Adm.enhet: Statistikkavdelingen

Saksbehandler: Randi Sofie Sletten Hopland

Telefon: 97433041

Vår referanse: 18/5180

Deres 18/1250

referanse:

Dato: 25.06.2018

Svar på høring - NOU 2018:7 statistikklovutvalget

Innledning

Vi viser til høringsbrev av 23. mars 2018 der det inviteres til å komme med høringsuttalelse til NOU 2018:7 – statistikklovutvalget, med frist 30. juni 2018. Vi vil med dette gi våre kommentarer og innspill til utvalgets forslag.

Fiskeridirektoratet var med i referansegruppen til statistikklovutvalget, og fikk der mulighet til å komme med innspill til utvalgets arbeid. Vi sendte i den forbindelse inn innspill vedrørende temaene faglig uavhengighet fra politiske myndigheter, åpne data, felles kvalitetskrav til og klarere definisjon av begrepet «offisiell statistikk» samt arbeidsdeling og samordning. Forslaget til ny statistikklov som nå foreligger tar i stor grad hensyn disse innspillene.

Som mangeårig produsent av både Europeisk og nasjonal statistikk, har Fiskeridirektoratet opparbeidet et bevist forhold til offisiell statistikk og kvalitetskriteriene som følger av dette. Vi har et godt samarbeid med Statistisk sentralbyrå (SSB) både gjennom kontakt med relevant fagseksjon hos SSB og gjennom deltagelse i statistikkrådet.

Fiskeridirektoratet støtter at produksjonen av offisiell statistikk også i fortsettelsen skal foregå både i SSB (sektorovergripende) og hos andre myndigheter (der sistnevnte har best kompetanse om statistikkbehovet på eget fagområde eller egen sektor). Dette vil være med på å sikre at de ulike statistikkene også i fortsettelsen produseres av dem som har de beste forutsetninger.

Definering av offisiell statistikk

Ved å definere offisiell statistikk, kan det settes kvalitetskrav til denne statistikken i tråd med de europeiske retningslinjene.

I kapittel 6.7.1 i NOU 2018:7 vises det til tre ulike definisjonsmåter for offisiell statistikk:

1. Kjennetegn/kvalitetskrav
2. Vedtak
3. Hvem som produserer

Vi registrerer at en i Danmark benytter kjennetegn/kvalitetskrav (1) i definisjonen av offisiell statistikk. I Sverige defineres offisiell statistikk gjennom hvem som produserer statistikken (3). Mens en i forslaget til ny norsk statistikklov tar sikte på å definere offisiell statistikk gjennom vedtak (2); ved å etablere et nasjonalt statistikkprogram som skal vedtas av Kongen i statsråd.

Siden Fiskeridirektoratet er produsent av europeisk statistikk, har vi lenge hatt et forhold til begrepet offisiell statistikk og de europeiske retningslinjene for offisiell statistikk. Vi er positiv til at det i § 1-3 i lovutkastet er tatt inn en mer konkret definisjon av offisiell statistikk, noe vi også etterlyste i vårt innspill til statistikklovutvalget. Dette vil bidra til å sette et kvalitetsstempel på den offisielle statistikken noe som vil være positivt for brukerne.

Statistikkprogram

Det foreslås vedtatt et flerårig nasjonalt statistikkprogram som skal beslutte hva som skal regnes som offisiell statistikk og hvilken offentlig myndighet som er ansvarlig. Programmet skal utarbeides av SSB i samråd med andre myndigheter med ansvar for offisiell statistikk og drøftes i Statistikkrådet. Det foreslås videre at programmet skal suppleres med en beskrivelse av de ulike statistikkene ved benevnelse, omtale, publisering, kilde, finansiering og ansvarlig myndighet. Programmet skal gjennomføres i form av årlige arbeidsprogrammer for de forskjellige produsentene.

Vi støtter forslaget om å utarbeide et nasjonalt program for offisiell statistikk, da dette vil være et viktig verktøy for å sikre felles kvalitetskrav til alle som produserer offisiell statistikk i Norge og et nødvendig grunnlag for SSB sin samordning av den offisielle statistikken. Et slikt program vil videre kunne gi allmenheten en god oversikt over hvem som er ansvarlig statistikkprodusent for de ulike områdene, og synliggjøre hvilke statistikkområder som dekkes av andre enn SSB.

Vi mener derimot det er viktig at et slikt program holdes på et overordnet nivå og ikke blir for detaljert. Vi ser det ikke som formålstjenlig at det skal fastsettes en uttømmende liste over enkeltstatistikker som skal produseres under paraplyen offisiell statistikk. Vi vil anbefale at det legges opp til et statistikkprogram som gir en beskrivelse av de ulike statistikkområder som inngår i den offisielle statistikken, noe tilsvarende det svenske statistikkssystemet, uten å gå ned i detaljer rundt innholdet i statistikkene. Vi ser det også som naturlig at Statistikkrådet har en sentral rolle i utarbeidelsen av et slikt statistikkprogram.

Krav til offisiell statistikk

I § 2-2 i lovutkastet er det tatt inn krav til den offisielle statistikken, og disse kravene er nærmere utdypet i Retningslinjer for europeisk statistikk.

Som tidligere nevnt har Fiskeridirektoratet som produsent av europeisk statistikk lenge benyttet de europeiske retningslinjene i vår produksjon og formidling av denne statistikken. Vi har også prøvd å følge disse retningslinjene når det gjelder produksjon og formidling av det vi oppfatter som vår norske offisielle statistikk. I vårt innspill til statistikklovutvalget foreslo vi at det burde innføres felles kvalitetskrav for offisiell statistikk. Vi er derfor positiv til at dette nå lovfestes.

Faglig uavhengighet

Gjeldende statistikklov gjelder kun SSB. Dette betyr at produsenter av offisiell statistikk utenom SSB ikke har hatt en lovhjemlet faglig uavhengighet. Dette var noe vi etterlyste i vårt innspill til statistikklovutvalget. Vi ser det som positivt at det nå foreslås at deler av den nye statistikkloven skal gjelde for både SSB og andre nasjonale produsenter av offisiell statistikk og at andre nasjonale produsenter av offisiell statistikk dermed får en lovhjemlet faglig uavhengighet.

Samordning av offisiell statistikk og tydeliggjøring av SSBs rolle

Fiskeridirektoratet ser behovet for bedre samordning av det norske statistikkssystemet, og støtter forslaget om en styrking og ytterligere formalisering av virksomheten i dagens statistikkråd. Dersom en går for en løsning med delvis roterende medlemskap vil vi anbefale at produsenter av europeisk statistikk er blant de permanente medlemmene, slik at en beholder kontinuiteten til utvikling og eventuelle nye krav i den europeiske statistikkproduksjon.

Når det gjelder samordning av formidling av statistikk, har Fiskeridirektoratet per i dag samarbeid med korresponderende seksjon hos Statistisk sentralbyrå, eksempelvis for samtidig frigivning av offisielle tall. Vi støtter forslaget om at SSB etablerer en felles portal som inngangsport til den offisielle statistikken, men anbefaler at denne i likhet med statistikkprogrammet holdes på et overordnet nivå.

Vi anerkjenner at SSB må ha et overordnet ansvar for kvalitetssikring av det norske statistikkssystemet, og ser nytten av utarbeidelse av kvalitetsrapporter. Vi tror derimot ikke det er verken realistisk eller nødvendig at dette må gjøres årlig. Skal en slik rapport være konkret nok til å være nyttig, må den inneha en viss detaljeringsgrad. Dette vil være svært ressurskrevende å bringe til veie på årlig basis. Vi vil anbefale at det legges opp til relativt enkle rutiner for selvevaluering på årlig basis, støttet opp av varslingsplikt ved endringer samt supplert av kvalitetsgjennomgang f.eks. hvert femte år. Vi er positiv til at SSB har fått en tydeligere rolle inn i dette arbeidet, noe vi også spilte inn i til statistikklovutvalget.

Vi er enig i at SSB må ha hovedansvaret for samordningen av det internasjonale statistiske samarbeidet. Her er det likevel viktig at andre produsenter av europeisk statistikk tas aktivt med i samarbeidet. Fiskeridirektoratet både produserer europeisk statistikk, forestår datautlevering og deltar i arbeidsgruppe i regi av Eurostat. Det er viktig for oss både å holdes løpende orientert om hva som skjer på det internasjonale statistikkområdet og å få mulighet til å være med å påvirke utviklingen. Dette arbeidet må derfor utføres i nært samarbeid mellom SSB og de andre nasjonale produsentene av europeisk statistikk.

Konfidensialitet/taushetsplikt

§ 2-4 omhandler statistisk konfidensialitet. I første ledd omhandles hovedregelen som sier at offisiell statistikk skal formidles slik at det ikke skal være mulig hverken direkte eller indirekte å identifisere den statistiske enheten. I tredje ledd åpnes det opp for å gjøre unntak fra hovedregelen der de statistiske resultatene allerede er åpent tilgjengelige fra offentlige kilder.

§ 2-5 omhandler taushetsplikt for opplysninger samlet inn for offisiell statistikk. I kommentarene til § 2-5 sies det at bestemmelsen ikke gjelder når andre offentlige myndigheter har samlet inn opplysninger for andre formål enn offisiell statistikk selv om opplysningene benyttes for offisiell statistikk.

Vi tolker disse to paragrafene slik at en offentlig etat som i det årlige tildelingsbrevet anmodes om å formidle åpne offentlige data på aktørnivå, har mulighet for å gjøre dette selv om etaten også produserer og formidler offisiell statistikk. Dette var en problemstilling vi tok opp i vårt innspill til statistikklovutvalget. Det vil da være innsamlingshjemmelen etaten benytter som er førende for hvordan dataene kan formidles.

Opplysningsplikten

I utkastet til ny statistikklov anbefales det at reglene rundt opplysningsplikt kun blir gjeldende for SSB. Fiskeridirektoratet er komfortabel med dette. Vår hovedoppgave er forvaltning, og vi har våre egne innsamlingshjemler og har derfor ikke behov for å bli omfattet av opplysningsplikten.

Tilgang til datamateriale hos SSB

Vi støtter forslaget om å gi utvidet mulighet for deling av SSBs data både der bruksområdet er offisiell statistikk hos offentlige myndigheter (§3-4) og for statistikk- og analyseformål i offentlig forvaltning og private virksomheter (§3-6). Vi støtter også at det legges til rette for at datasett som SSB etablerer og sammenstilles slik at personvernlovgivningens definisjon av anonymitet er fulgt, kan gjøres tilgjengelig for allmenheten til fri bruk (§3-5).

Avslutning

Det er positivt at en i forslaget til ny statistikklov har lagt opp til at de to første kapitlene skal gjelde både SSB og andre nasjonale produsenter av offisiell statistikk. Forslaget til lov virker som et godt redskap både for SSB og for andre produsenter av offisiell statistikk.

Med hilsen

Anita Kjeilen Steinseide
fungerende direktør

Randi Sofie Sletten Hopland
seniorrådgiver

Brevet er godkjent elektronisk og sendes uten håndskreven underskrift

Mottakerliste:

Finansdepartementet

Postboks 8008 DEP

0030

OSLO